

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Ἦν ποτε χρόνος, καθ' ὃν μέτρον τῆς ἀκμῆς τῶν ἔθνων ἐλαμβάνετο τὰ πολεμικὰ κατορθώματα, ἢ μεγάλη καὶ ποικίλη (ἐκτεταμένη) ἐμπορία, ἢ βιομηχανία, ἢ πλουσία γεωργικῇ παραγωγῇ αὐτῶν κτλ. περὶ δὲ τῆς μορφώσεως, περὶ τῆς ἡθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀτόμων τῶν ἀπαρτιζόντων ταῦτα τὰ ἔθνη, περὶ αὐτῶν οὐδεὶς ἐγένετο λόγος. Τὰ ἄτομα ταῦτα ἦσαν κατὰ τὸν Λατῖνον ποιητὴν ἀριθμοὶ προωρισμένοι νὰ καταναλίσκωσι καρπούς.

Βραδύτερον ἐνομίσθη γνώρισμα εὐδαιμονίας τῶν ἔθνων ἡ θεραπεία τῶν καλῶν λεγομένων τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν, διὸ καὶ ἔσπευσαν νὰ ἐγείρῳσι καλλιμάρμαρα τεμένη, ἐν οἷς νὰ καλλιεργῶνται αὐταὶ καὶ νὰ ἐξεύρωσι τοὺς καταλλήλους νὰ διδάξωσι ἐν αὐτοῖς κτλ. Οὐδεὶς εὖ φρονῶν θὰ θελήσῃ νὰ ὑποτιμήσῃ, οὔτε τὴν ἐκ τῆς ἐμπορίας, βιομηχανίας καὶ γεωργίας ἀκμὴν τῶν ἔθνων, οὔτε τὴν διὰ παντὸς δυνατοῦ τρόπου θεραπείαν τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ τὰς ἐκ τούτων δαψιλεῖς ὠφελείας. Ἄν αἱ πρῶται παρέχῳσι τὴν οἰκονομικὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν καὶ εὐρωστίαν εἰς τὰ ἔθνη, αἱ δευτέραι ἀποδίδουσιν αὐτοῖς τὴν σωτηρίαν καὶ ἀθανασίαν διὰ τοῦτο βλέπομεν τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον μακαρίζοντα ἐν Τροίᾳ τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι ἔτυχεν Ὀμήρου ἐπαινέτου τ. ἔ. ὅτι αἱ μεγάλαι πράξεις αὐτοῦ ἀπηθανατίσθησαν διὰ τῆς καλῆς τέχνης τῆς Καλλιόπης.

Ἄλλ' ἂν νοῶμεν καὶ τιμῶμεν καὶ τὰ ἔργα τῶν θησαυροποιῶν καὶ τὴν θεραπείαν τῆς καλλιτεχνίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, ἀνάγκη νὰ ἐνθυμώμεθα πάντοτε ὅτι ὁ νεώτερος χριστιανικὸς πολιτισμὸς ἐπιδιώκει σήμερον ἰδανικὰ πολὺ μεγαλύτερα καὶ εὐγενέστερα τῶν ἀγαθῶν τούτων. Τὸ πάλαι μόνοι οἱ ἐλεύθεροι εἶχον πᾶν δικαίωμα νὰ παιδεύωνται καὶ ἐκπολιτίζωνται καὶ γίνονται τέλειοι ἄνθρωποι, οἱ δὲ δοῦλοι οὐχί. Πρὸ μικροῦ ἔτι τὰ ἀγαθὰ τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ἦσαν εἰς ὀλίγους εὐτυχεῖς μόνον προσιτά, ὁ δὲ πολὺς λαὸς καὶ παρ' αὐτοῖς ἔτι

τοῖς μάλιστα προηγγεμένοις εἰς τὸν πολιτισμὸν ἔθνεσιν, ἔμενον ἄγευστοι αὐτῶν, οὐδὲν αἰσθανόμενοι οὔτε περὶ καλλιτεχνικῶν ἀπολαύσεων, οὔτε περὶ ἐπιστημονικῶν ἀληθειῶν καὶ ὠφελείας τινὸς ἐξ αὐτῶν. Τοῦναντίον δὲ ἡμεῖς φρονούμεν σήμερον, ὅτι ὅπως ὁ Θεὸς παρέχει ἄφθονα τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, ἵνα πάντες οἱ ἄνθρωποι καρπῶνται αὐτά, καὶ διὰ τοῦτο λυπούμεθα ὅταν βλέπωμεν τινα στερούμενον αὐτῶν, καὶ σπεύδομεν εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὅσα ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς ἀγωνιζομένη ἡδυνήθη νὰ ἐξεύρῃ, καλὰ καὶ χρήσιμα εἰς τε τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ταῦτα ὀφείλουσι νὰ καταστῶσι κτήμα πάντων ἀνεξαρτέως τῶν ἀνθρώπων. Ὅπως τὰ μέγιστα δῶρα τοῦ Θεοῦ οὕτω καὶ τὰ μικρὰ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἐπιτεύγματα πρέπει νὰ γίνωνται προσιτὰ πᾶσι, πρέπει πάντες οἱ ἄνθρωποι ὡς τέκνα τοῦ μεγάλου πατρός, ὡς ἀδελφοί, νὰ μετὰσχωσι καὶ τῶν ἀγαθῶν τοῦ πολιτισμοῦ.

Τῆς γενικῆς καὶ ἀληθοῦς φιλανθρώπου ιδέας ταύτης ἐνεκα, ἄλλα τε πολλὰ ποιοῦμεν καὶ τὰ τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν διδάγματα καὶ ὠφελήματα ἀγωνιζόμεθα νὰ καταστήσωμεν εὐπρόσιτα εἰς πάντας. Οὕτω, ἰδρύονται βιβλιοθήκαι, δημοσιεύονται μεταφράσεις ἔργων δοκίμων συγγραφέων εἰς λόγον σαφέστατον πᾶσι καὶ προσφέρονται ἀντὶ εὐτελεστάτης τιμῆς εἰς πάντας, ἐκλαϊκεύονται τὰ πορίσματα τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν, οἷον τῆς ἀστρονομίας, τῆς γεωγραφίας, ἱστορίας τῆς ἱατρικῆς, τῆς παιδαγωγικῆς, τῆς γλωσσολογίας κτλ. διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν πορισμάτων αὐτῶν κατὰ τρόπον ἀπλούστερον καὶ εὐπρόσιτον εἰς πάντας συνιστῶνται νυκτεριναὶ σχολαί, εἰς ἃς φοιτῶσιν οἱ τὴν ἡμέραν πᾶσαν ἐργαζόμενοι, ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν νόμων ὑποχρεωτικῶς ἢ εἰς τὸ σχολεῖον φοίτησις τῶν παιδίων ἐπὶ ὥρισμένα ἔτη, ἀναπαριστῶνται διὰ τῆς τυπογραφίας, φωτογραφίας καὶ δι' ἄλλων τεχνικῶν μέσων καὶ διαδίδονται πανταχοῦ τὰ ἔργα τῶν καλῶν τεχνῶν, μουσικῆς, ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς κτλ. Ἄλλ' οὐδὲν ἐκ τῶν μέσων τούτων ἐπιτελεῖ τὸν ἐξημερωτικὸν τοῦτον σκοπὸν εὐρύτερον καὶ τελειότερον τῶν φιλολογικῶν λεγομένων περιοδικῶν, ἅτινα τακτικῶς, καθ' ὥρισμένα χρονικὰ διαστήματα κομίζουσιν οὐ μόνον πρὸς τὸν ἐπιστήμονα καὶ τὸν καλλιτέχνην τὰς νέας ἐν τῇ ἐπιστήμῃ

καὶ τῇ καλλιτεχνεῖα προόδους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν οἰκογενειάρχην τὰς χρησίμους καὶ παιδαγωγικὰς δὴγίας, πρὸς τὴν μητέρα τὰ ἀναγκαῖα ὑγιεινὰ παραγγέλματα, πρὸς τὸν βιομήχανον τὰς νέας ιδέας, πρὸς τὸν νέον τὴν ἀπαραίτητον τοῦ κόσμου πείραν, πρὸς τὸ παιδίον τὰ νέα ποιήματα κλπ. ἐν ἐνὶ λόγῳ πρὸς πάντας ὅ,τι διαφέρει ἐκάστῳ. Καὶ προσφέρουσι ταῦτα οὐ μόνον εὖωνα ἀλλὰ καὶ ὡς εἰπεῖν, ἡγγυημένα, τ. ἔ. ἀπηλλαγμένα πάσης χυδαίότητος ἐν τῇ ἐκφράσει καὶ τοῖς νοήμασι.

Ἄρα γε δὲν θὰ ἦτο ἔργον ἀντάξιον Ἑλληνόσ τινος Μαικήνα νὰ λάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν ὥστε νὰ ἐκδοθῶσι καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νῆα γλώσσῃ, ὅπως καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἄλλαις γλώσσαις τῆς Εὐρώπης μεταπεφρασμένοι οἱ ἀρχαῖοι δόκιμοι συγγραφεῖς; πόσον ὑγιέστερον θὰ ἐπαυδεύετο καὶ θὰ ἐξημεροῦτο τὸ ἔθνος ἡμῶν διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἀθανάτων ἐκείνων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος κατορθωμάτων! Καὶ πόσον θὰ συνεβάλοντο αἱ μεταφράσεις αὗται, ἂν ἐγίνοντο ὑπὸ ὠρισμένην καὶ πεφωτισμένην ἐπιβλεψιν καὶ διεύθυνσιν, εἰς παγίωσιν τοῦ γραπτοῦ τύπου τῆς νέας ἡμῶν γλώσσης! Γνωστὸν εἶναι ὅτι οὐδὲν συντελεῖ τοσοῦτον εἰς παγίωσιν γλωσσικοῦ τινοῦ τύπου ὅσον ἡ συγγραφὴ ἢ ἡ μετάφρασις εἰς αὐτὴν ἔργων ἀληθῶς δοκίμων καὶ δι' αὐτὸ πολὺ ἀναγινωσκομένων.

Διὰ τοιούτων ὀφθαλμῶν βλέπων, ἀξιότιμοι Κύριοι, τὴν ἀποστολὴν τῶν Περιοδικῶν, μετὰ πολλῆς χαρᾶς παρακολουθῶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς «Νέας Ζωῆς» καὶ μεγάλως τιμῶ τὴν ἐν αὐτῇ κατατιθεμένην ἀδιαλείπτως πνευματικὴν ἐργασίαν· συγχαίρω δὲ ὑμῖν καὶ τοῖς ὑμετέροις ἀναγνώσταις, ὁλοφύχως εὐχόμενος, ἵνα ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἐξακολουθήσητε διασπεύροντες ὅπως ὁ Τριπτόλεμος ἐκεῖνος τὸν σῖτον, οὕτω τὴν ἡμέρωσιν καὶ τὸν Ἑλληνισμόν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ὑμῶν.

Ἀθῆναι 8 Μαρτίου 1907.

Γ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΙΣ

Τακτικὸς Καθηγητὴς τῆς Γλωσσολογίας
καὶ Ἀντιπρύτανης τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου.

ΤΟ ΚΑΜΙΝΙ

Δὲν γράφω ἐδῶ διὰ τὸ καμίνι ὁποῦ λάμπει κοκκίνην λάμψιν τὴν νύκτα ἐπάνω στὸ πλάγι τοῦ βουνοῦ· ὁποῦ ἀντικρὺ εἰς τὸ χωρίον τὸ κτισμένον ἀνάμεσα εἰς δύο βραχώδεις λόφους, καὶ δίπλα εἰς θαλασσοπλήκτους κρημνούς, μέσα εἰς μίαν λάκκων, ἐνῷ αἱ ὀρνίθες πρὸ πολλοῦ ἐκάτιασαν, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὅλοι κατεκοιμήθησαν καὶ ἡ ἀμυδρὰ γλυκεῖα ἀπολαμπὴ τῶν κανδηλίων, ὁποῦ φέγγουν ἐμπρὸς εἰς τὰ παλαιὰ εἰκονίσματα τῶν ἀμαυρῶν μελαγχολικῶν Ἀγίων, ἐξέρχεται ἀπὸ τοὺς μικροὺς φεγγίτας, καὶ οὐ ἐπλάγιασες σιμὰ εἰς τὴν ἀγκάλῃ τῆς μάμμης, ψιθυρίζων εὐέλπιστα ὄνειρα, καὶ ἀναμασσῶν ἑναυλα παραμύθια· καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν, πρὶν ἀποκοιμηθῆς, ἡρώτας παραπονετικὰ τὴν μάμμη.

— Δὲ θὰ πᾶμε καμίνι, γιὰ γιὰ; Πότε θὰ πᾶμε καμίνι;

Δὲν ἐπρόφθασεν ἡ γραῖα νὰ σοῦ ἀποκριθῇ ὅτι αὐρίον, τώρα, τὸ ταχύ, ὅταν λαλήσῃ τ' ὀρνίθι θὰ σὲ πᾶρῃ νὰ πᾶτε στὸ καμίνι καὶ οὐ ἀπεκοιμήθης ἤδη· παρομοίως, εἰς τὸν κίβδηλον προσποιημένον κόσμον, ὅπου ἐμεγαλώσαμεν, ὅταν ἐρωτῶμεν χάριν φιλοφροσύνης τὸν καλλίτερον φίλον μας κατὶ τι, δὲν προσέχομεν εἰς τὴν ἀπάντησιν καὶ δὲν ἐνθυμούμεθα τί μᾶς εἶπε.

Διότι τὸ καμίνι, μὲ τὴν κοκκίνην λάμψιν, ἀνατέλλει πείσμον, ὅταν ὅλα ἔχουν δύσει· ὁ ἥλιος πρὸ πολλοῦ ἔδασίλευσεν ὀπισθεν αὐτοῦ τοῦ βουνοῦ, ἡ σελήνη, δρέπανον κοπετρὸν, στίλβον, διαχύνον φύχραν καὶ μελαγχολίαν, ἐκρύβη ὀπισθεν τοῦ ἰδίου βουνοῦ· τὰ ἄστρα, τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, πίπτοντα, φευγαλέα, σβύνονται εἰς τὸν ἄνω βυθὸν τῶν ἀκαταλήπτων πραγμάτων. Ἡ παπαροῦνες, ἀφοῦ ἔδαψαν μὲ αἷμα ὅλους τοὺς κάμπους καὶ τὰ χωράφια, τὰς ἔδρεψαν, τὰς ἐθέρισαν ἢ μάγκες, τ' ἀγυιόπαιδα τοῦ χωρίου, καὶ κινδυνεύουν νὰ ἐξαλειφθοῦν πρὸ τῆς ὥρας· μόνος ὁ Γιαννάκης ὁ Ἀποζερός, τὸ ζαρωμένον παληόπαιδο τῆς γρηῃ-Γκαβαλοῖνας, ἐκοψε παραπάνω ἀπὸ δέκα χιλιάδες ἀπ' αὐτὰ τὰ κόκκινα στολίδια τοῦ κάμπου. Ἔλεγε ὅτι ἡ Ἀνοῖξις, μὲ τὴν κόκκινην χλαμύδα τῆς εἶχε πέσει εἰς χεῖρας νεαρῶν ληστών, ἀρχαρίων, ὁποῦ εἶχαν ὀλην τὴν σκληρότητα τῆς ἀπειρίας· τῆς ἤρπασαν μὲ ἀπλήστους χεῖρας τὴν στολὴν τῆς, καὶ τὴν κατερράκωσαν· ἐγδυσαν τὴν παρθένον καὶ τὴν ἀφήκαν γυμνήν. Τὰ χαμολούλουδα, τὰ λευκὰ καὶ κίτρινα ἀνθύλλια τοῦ Ἀπριλίου, ἀφοῦ εἶχε συλλέξει μυριάδας ἐς αὐτῶν ἢ γρηῃ Ραγιαδαίνα, ἡ Τσιτσουκαίνα, καὶ ἄλλαι ἀρχαῖκαι γειτόνισσαι, ἄνθρωποι καὶ κτήνη κατεπάτησαν τὰ λοιπὰ, καὶ τὰ ἔκαμαν θλιβερά ἐρείπια τοῦ καλοκαίριου.

Τέλος, ὅταν ἐνύκτωσε, τὸ καμίνι μὲ τὴν ἀναλαμπὴν τῆς φλογὸς τοῦ ἐκοκκίνησεν εἰς τὸ βουνὸ ἀντικρὺ, καὶ σύ, παιδίον, ἐκοιμήθης εἰς τοὺς κόλπους τῆς μάμμης σου, μὲ ὄνειροπολήματα αἰγλῆς καὶ μαρ-